

til Fordel for Statskassen. Det er hverken socialistisk eller kommunistisk, det er sandt, det er i sin Orden. Men hvorledes man skulde komme til, som det blev antydet, af den ærede næstsidste Aaler, nu at sælge denne Jord paa en vis bestemt Maade, har jeg allerede tidligere omtalt, at jeg ikke kan forstaa; i ethvert Fald maatte dette Salg, naar det skulde opfylde sin Hensigt, ske saaledes, at der lagdes et nyt Fæstebaannd derpaa; men det vilde ganske vist være underligt at se netop denne Forsamling at vælge en saadan Vei. Der er imidlertid ved det Forslag, der foreligger saavel fra Regjeringens Side som ogsaa fra de ærede Forslagsstilleres Side — og det er jo paa dette Punkt væsentlig det samme i begge Lovforslag — den Betynderlighed, at medens Præstegaardsjordernes Salg tidligere blev motiveret ved, at Præsten ikke burde være Landmand, han burde ikke ved Interesse for Præstegaarden være afdraget fra sine aandelige Syssler, sin Omsorg for Menighedens Vel osv. osv., saa vil jo det Forslag, der nu foreligger, med absolut Nødvendighed gjøre Præsten til Landmand. Han kan ikke bortforpagte en saadan Præstegaard og heller ikke drive den ved en Leier, han er næsten filllet i den uheldigste Situation, hvori han kan komme. Jeg skal henlede Opmærksomheden paa den nye Benværelse, disse Præstegaardsjorder have faaet — jeg har ikke set den tidligere, men den kom frem her i Gaar. Der blev nemlig sagt, at derunder, at saadanne Eiendomme være henlagte til gudeligt Brug, kunde ikke blot forstaaes, at de skulde være til Underhold for Geistligheden, men der var i det Hele taget ment til Underhold for Skolevæsenet og de Fattige. Nu have vi altsaa hørt, hvorfor det er saa vigtigt at faae disse Præstegaardsjorder fulgt. I denne Henseende stemmer det ærede Medlem ikke med sin Nabo; han vil have Overfludet anvendt til Fordel for Skole- og Fattigvæsenet (Th. Nielsen: Hvem vil det?) Det vil det ærede Medlem selv.

Efter disse almindelige Bemærkninger skal jeg i al Korthed gaa over til at omtale Lovforslaget. Der blev i Gaar yttret, at det var et rigeligt Forslag, og der blev i Dag af det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) protesteret mod den Yttring, som saaldtovre fra den modsatte Side, at man ikke fandt, at 800 Rd. var en rigelig Løn for en Præst. I Dag blev der mod denne Yttring indvendt, at man maatte have glemt, at Præsten fik en Gaard paa 2 Ldr. Hartkorn, og at der var Mange i Landet, som vilde ombytte deres nuværende Stilling med en saadan Eiendom. Ja, Gud bevares! Derom kan der jo ikke være den allerfjerneste Tvivl; men det er i højeste Grad tvivlsomt, om mange af dem, der gjerne vilde ombytte deres nuværende Stilling med en Gaard paa 2 Ldr. Hartkorn, derfor ere skikkede til at være Præster, eller om de have gjort de Doffrelser, der høre til for at blive Præster. Jeg tror, at denne Gaard paa 2 Ldr.

Hartkorn for de Præster, som ikke kunne eller ikke ville være særdeles vundskibelige Landmænd, som ikke kunne hellige denne lille Bedrift en stor Del af deres Tid, ja endog af deres legemlige Arbeidskraft, vil blive en faare ringe Indtægt. Jeg tror fremdeles, at den Begunstigelse, som gives Landsbypræsterne derved, at de faae en fri Bolig, som det hedder, mod at udrede alle Stats- og Kommuneskatter, Reparationer osv. deraf, ikke er overdreven stor. Jeg tror, at det, som de ville komme til at svare i Afgift og til Reparation af en saadan Bolig, vil blive saa Meget, at dersom en Præst forenede sig med en Gaardmand om at faae ham til at bygge sig et passende Hus og holde det vedlig, saa skulde han kunne have et Hus for en Leie, der ikke oversteg de nævnte Udgifter (Hør!), ja, det tror jeg. Det kan jo imidlertid ikke nytte Noget at blive staaende ved et saadant enkelt Lal som 800 Rd. og dertil sige, at Præsten har Afgang til at faae et Alderstillæg af indtil 600 Rd., thi deraf ser man slet ikke Noget. Det, man maa se paa, er, hvad den hele Klasse for sig har i Løn, hvad Gjenemsnitlønningen bliver for Landets Præster i Fremtiden. Naar man nu tager Maximum af det, som de Herrer have opstillet i deres Forslag — jeg lægger nemlig dertil de 50,000 Rd., som paa en noget dunkel Maade skulle kunne benyttes paa Finansloven som Tilleg til de Præster, som man puffer at bevare i deres Embeder — saa vil det ses, at det hele Beløb til Lønninger af omtrent 1000 Præster — thi saa mange vil der omtrent blive her i Landet efter det tidligere forelagte Forslag — vil blive 1,180,000 Rd., altsaa bliver Gjenemsnitlønningen 1,180 Rd., og dertil kommer — jeg tager dette med, for at man ikke skal bebrejde mig, at jeg skulde have overset Præstegaardene — Hjælpen af disse. Men det nytter heller ikke, mine Herrer, at se Løst paa den Sum 1,180 Rd. Der er ikke og kan ikke for os her være Spørgsmaal om, hvorvidt et vist Beløb er en passende Betaling for et vist Arbeide. Det, hvorom der maa være Spørgsmaal, er: Kunne vi vente i Tidernes Løb at faae et vist Arbeide forsvareligt udført for den Løn, vi fastsætte, kan det ventes, at denne Løn vil være tilstrækkelig? Naar vi altsaa skulle bedømme disse Lønninger, saa er det, at jeg paaftaar, at vi med Nødvendighed maa tage Hensyn til den Driftskapital, som det har kostet at sætte sig i den Stilling, der fordrer, for at man kan være Aspirant til et saadant Embede, og for at man kan erhverve sig den Udbæmelse, der fordrer til at udføre Statens Arbeide. Nu er det jo ganske vist, at efter den materialistiske Retning, som Tidene i det Hele have taget — og jeg befjender, at i denne Henseende hører jeg selv til Materialisterne; jeg vil her udtale, at jeg ikke vil have, at mine Børn skulle slaa ind paa en saadan Vei, hvor de ikke have nogenlunde Udfigt til at kunne faae et passende